

„Snebolde“.

Enhver ny Bevægelse har for saa vidt Lighed med en Snebold som den ruller og bliver større og større i Forhold til det Materiale, den finder paa sin Vej, d. v. s. de Betingelser, der er til Stede for at Bevægelsen kan vokse og tiltage i Omfang og Styrke.

Det er en bekendt Sag, at ener-giske Folk mangan Gang sætter en „Snebold“ i Gang for et eller andet Foretagende, der ligger dem paa Hjerte, og som de derfor ønsker fremmet.

Til Eksp. har „Kristelig Forening for unge Mænd“ vistnok gennem en saadan „Snebold“ rejst en Byggesum paa mange tusind Kr. til deres ny Bygning i København.

Fremgangsmaaden er saa lige ud ad Landevejen, at den blot behøver at antydes: fra „Hovedkontoret“ ud-sendes et Brev med skriftlig Anmod-ning til to andre om hver for sig at tage en Afskrift og sende disse videre til to ny og bede disse fortsætte paa samme Maade; samtidig indsender hver en 10 Øre til Hovedkontoret. „Sne-bolden“ vokser da med imponerende Styrke: 2 bliver til 4 — 4 til 8 — 16 — 32 — 64 — 128 o. s. v.

Naturligvis vil en saadan „Sne-bold“ — ligesom alle andre — træffe et eller andet Stivsind paa sin Vej, der ikke vil med — men derfor staa der ogsaa i Opfordringen en lille elsk-værdig Anmodning til en saadan om i dette Tilfælde at sende Brevet til-bage til Hovedkontoret — hvad jo dog det mest uhøflige Menneske paa Jor-den ikke vil undslaa sig for; her ved man da, hvor Kæden er brudt og kan søge den knyttet paany.

Nu kan vi have Lyst til at spørge vore Venner i al Fortrolighed: hvad mener I om Snebolde?

Det være langt fra os at appellere til „Tjernerne“. Vi har større Ting for end som saa. Men hvad mener man om Betimeligheden af „Snebolde“, — ikke en enkelt fra „Hovedkontoret“, — men i Hundrevis udsendt fra alle vore Kredse og fra hver enkelt uden-for disse, som har aabent Øje og Øre for Kvindernes Sag — taget i sin videste Betydning.

Nu har „Kvinden og Samfundet“ som Maanedssblad i 15 Aar talt Kvin-dernes Sag — har mødt Modstand, er bleven haanet og spottet for sine Retfærdighedskrav, for sine Fordringer om Lighed for Loven, for sin Hæv-delse af Kvindens Medbestemmelsesret over sine egne Anliggender — men Kvinderne, den store Part af Kvin-derne, har staaet uden Forstaaelse, uden Deltagelse for den Kamp, der er ført.

Dette maa blive anderledes. Kampen er ikke afsluttet — tvert-imod, der er Tegn, der tyder paa, at den ikke i Fremtiden skal blive mindre alvorlig end den hidtil har været.

Hvorledes staa da Kvinderne ru-stet? Staa vi sammen i Forstaaelse, i Arbejde for at gøre vore Krav gæl-dende, i en eneste stor Organisation omfattende hele Landet — beredt til at optræde i Fællesskab for at blive hørt?

Nej vi gør desværre ikke.

Men vi maa komme til det — om Kvinderne nogen Sinde skal kunne føre deres Sag til Sejr. „Snebolden“ maa rulle. Vi maa videre ud. Og først og fremmest maa vi have hin-anden i Tale: forstaa hinanden.

Her ligger i første Række Opgaven for „Kvinden og Samfundet“ og for alle Bladets Venner.

Vi skal ind i hvert eneste Hjem, hvor der lever en Kvinde, som har Hjerte og Medfølelse for sine Med-søstre — og ind i hvert eneste Hjem, hvor den kvindelige Ungdoms Fremtid ligger Forældrene paa Sinde.

Det er Kvindernes Sag — den store altomfattende Kvindesag, der nu maa samle os til et virksomt Samar-bejde for en bedre, en lysere Fremtid for de unge, der nu vokser op.

Og det skulde vi ikke kunne blive enige om?

Den Tid er jo forbi, da Enkelt-mand eller Kvinde var i Stand til at opføre Underværker. Nu er det Ar-bejdernes Tid, d. v. s. de manges sammenlagte Kræfter, der frembringer Resultatet.

Den General, der ikke har Trop-per, han kan stole paa, er vel den ynkvardigste Skabning af alle.

Forstaa da vel, at skal Gerningen lykkes, skal „Kvinden og Samfundet“ vinde Forstaaelse og vække Forstaaelse for den Tids Alvor og Opgaver vi nu har for os — at kunne gaa frem til bedre og bedre at fylde sin Plads, da maa vi blive mange om Arbejdet. „Snebolden“ maa rulle og blive ved at rulle indtil den Dag, da Landets Kvinder er enige om, at ville bære deres eget Dagblad.

Vi kan have forskellige Meninger om mangt og meget, vi kan have for-skellige Interesser, som endog kan staa skarpt mod hinanden, vi maa alligevel kunne mødes og sige hinanden, hvad vi mener er sandt og ret.

Maatte vi da blive saa rummelige, saa forstaaende for hinandens Forhold og Krav, at dette Forsøg paa Sam-arbejde kan føres sejrrigt over alle Skær.

Lad da „Snebolden“ rulle.

Skulde nogen ønske nærmere Un-derretning om, hvorledes en saadan mest praktisk lader sig sætte i Gang skal vi gerne være til Tjeneste.

Om Kvinders Løn.

Uddrag af Beretning fra Sædeligheds-kongressen i Genf, September f. A.

(Efter Dokumenter der Frauen.)

II.

Fru Gévin-Cassal aflagde Beret-ning om franske Kvinder. Dog kunde hendes sørgelige Afsløring vist finde Anvendelse paa ethvert overvejende katolsk Land.

„Klosteropdragelsen“, sagde hun, „er en af Hovedaarsagerne til, at vore unge Arbejdersker prostituerede i Prostitutionen. Af 75 prostituerede Kvin-der er de 70 opdragte i Klostrene. Disse tager dels unge, forældreløse Piger, dels Piger, som overlades dem af Familien og „opdrager“ dem. De-res Opdragelsessystem hviler ikke paa

Kristenkærlighed, og „Opdragelse“ er der ikke meget af. Pigeboerne er ganske simpelt Arbejdsslaver, der ud-nyttes ubarmhjertigt til at tjene Penge til Klosteret. De beskæftiges med Sy-arbejde fra Morgen til Aften; enhver har sin Specialitet. Ingen af dem lærer f. Eks. at sy en hel Dragt. Nej, en syer Sømmene, en anden Ærmerne i, en tredje Knaphuller, kun Knaphuller. Thi det ligger ikke Klo-strene paa Hjerte at lære Børnene et Erhverv, som senere kan skaffe dem deres ærlige Udkomme, men nok at kunne tjene saa meget som mu-ligt, og det naas bedst ved at lade Arbejdskerne blive Specialister, til de sløves deraf.

Saaledes sidde de, daarligt ernæ-rede, i slet udluftede Lokaler, har kun liden Motion, bliver blegstøttige, lærer intet Haandværk og endnu mindre at være uafhængige, energiske eller at tænke selv. Klosterugtuen i Forbin-delse med det svækkende Klosterliv gør dem til værgeløse Ofre for den første Fristelse. — Thi disse Piger bliver ikke allesammen i Klosteret. Nogle ønsker at forlade det; andre sendes bort, naar deres Syn eller Sund-hed er blevet svækket ved at sy for Klosteret. Saa sætter de fromme Sø-stre deres Plejebørn paa Gaden og giver dem ikke en Skilling, ja ikke en Gang et Stk. Linned med paa Vejen. Men udenfor Klosterdøren lurar Pro-stitutionen.“

Selv samme Dag, som Fru Gévin-Cassal gav disse Oplysninger i Genf, bragte Bladet „Aurore“ i Paris nogle Meddelelser fra Biskoppen i Nancy: Monsieur Turinay, som bekræftede Sandheden af hendes Ord. Han for-talte i Bladet, at „den gode Hyr-dal“ Søstre, som ledede et Hjem for forældreløse Børn i hans Bispe-dømme, havde behandlet og udnyttet de unge Piger, som var betroede til deres Omsorg paa den skammeligste og umenneskeligste Maade, og anførte flere opretholende Eksempler.

Siden den Tid er der bleven med-delt lignende Ting fra anden Side. Saaledes fortalte Frk. de Sainte-Croix for nylig i „la Fronde“ om en saadan Klosterlev, som syg og halvblind af Klosterarbejdet, blev sendt hjem til sin Moder. I hendes Artikel findes følgende Bemærkninger om hele det franske Klostervæsen. „Staten, som tillod de gejstlige Ordener at aabne Hjem for forældreløse Børn, glemte at sikre sig Opsynet med disse An-stalter. Dens Inspektører og Inspek-tricer har kun Ret til at betræde Klostrene, naar der i disse findes kommunale Plejebørn. Selv da lyk-kes det dem kun sjældent at faa et rigtigt Indtryk; thi alle kutteklædte sammensværgere sig og holder billigen mod de „verdslige“, som ikke samler de haarde legemlige Revselsler, som bruges i Klostrene! Frk. de Sainte-Croix slutter sin Artikel med det Spørgsmaal: „Kan Klostrene ikke tvinges til at give Erstatning til de Piger, som næsten bliver blinde i Klosters Tjeneste?“ —

I Frankrig er man for længe siden paa det rene med Virkningen af Klo-sterarbejdet. De arbejdendes Udgifter er kun smaa, fordi de lever i Fælles-skab og Klosteret opretholdes ved Al-

misser og Legater. Da Produktions-omkostningerne er ubetydelige, bliver Salgspriserne — selv om de i og for sig er høje f. Eks. for Lüksusbrode-rier — dog altid lavere end alminde-lige Forretningers. Det er især Kon-kurrencen med Klostrene og Fængs-lerne, som har trykket Lønnen for Syarbejde saa langt ned. „Samari-tanen“, et af de store parisiske Ma-gasiner, sælger billigere end alle an-dre, fordi en betydelig Del af dets færdigsyede Varer kommer fra Klo-strene. —

Den litterære Strid.

Pastor Schack holdt den 13. sit andet Foredrag i Koncertpalæets lille Sal, der var fyldt til sidste Plads. Emnet var: den moderne Skønlittera-tur og Ægteskabet.

„Digterne ironiserer — og med Rette — over den prosaiske Opfattelse af Ægteskabet, gaaende ud paa, at er der blot en ydre Vinding i Ud-sigt, saa kan Kærligheden komme bag-efter — som han sagde Ole Nord i Stuen: det nytter ikke at begynde med Kærligheden.“

I Modsætning til den aandløse, prosaiske Opfattelse staa den hyper-romantiske, der svæver i Luften; de, der hylder denne, er dog daarligere stillede end Prosaisterne, da de ufejl-barlig vil falde ned.

Der er Skær, selv Ægteskabet kan strandre paa — som om det er be-gyndt i Kærlighed — og det vilde være et fortjenstfuldt Arbejde at løse Knuden: hvorfor Kærligheden ikke un-der alle Livets Vanskeligheder og Til-skikkelser kan bevares. — Karakteren af de Angreb, vore Digtere retter mod Ægteskabet som livsvarig Forbindelse, viser dog bedre, hvorledes man nær-mere vil hugge Knuden over.

Henrik Ibsen angriber ikke Ægte-skabet, men han underminerer Tilliden til det. I „Kærlighedens Komædie“ henviser han Elskoven til Ideneres, Fantasiers Rige, — men det lærer den sig ikke nøje med og søger Plads i Virkelighedens Verden — men uden for Ægteskabet. — Nora i „Et Dukke-hjem“ etablerer en Dualisme som Hu-stru og Moder: opfylder ikke sine hjem-lige Pligter, hvad ogsaa virker under-minerende for Ægteskabet.

Drachmann, Garborg, Strindberg, Nansen o. s. v. retter deres Angreb fra et Slags idealt Udgangspunkt: Kær-lighed er det ene forbødne, naar den er borte, hæves Forbindelsen. Resul-tatet er, at Ægteskabet i dets skønne-ste Skikkelse er forsvundet fra den nyere Digtning.

Garborg angriber i „Mandfolk“ Ægteskabet ud fra en Forhørligelse af Kærligheden: trofast Kærlighed, indtil Kærligheden slukkes, ærlig Til-staaelse, naar Kærligheden er forbi — og Kvinden maa leve af sit eget Arbejde som hæderlig Kvinde, „ingen Handel“ — siger han — men fore-slaar jo hermed den for ham selv saa fordelagtige Handel, at han, skønt sin dobbelt saa store Fortjeneste, lader

Forfatterinden Henriette Nielsen.

Ved A. Gutfeld.

III.

Grunden til, at Henriette Nielsen havde saa mange og farlige Fjender, maa vel søges i hendes totale Mangel paa diplomatisk Talent. Hun var ær-lig, mere end det var hende selv tjen-ligt og forstod sig ikke paa at gaa Krogveje.

Hvad hun sagde, kunde mange have sagt uden at fornærme, det gjaldt kun at udtrykke sig lidt fint, i en poleret Form, men det kunde hun ikke, hun kunde ikke belægge sine Ord, var al-drig slagfærdig, men busede lige paa, ofte paa en lidt kejtet Maade. Hun var langsom i sin Tankegang, baade naar hun talte og naar hun skrev sine Noveller, det var kun Teaterstykkerne, der faldt hende let, „de kom af sig selv“, sagde hun.

Det var da egentlig ogsaa kun for at føje Moderen, at Henriette gav sig til at skrive Noveller, hvori hun aldrig følte sig saa sikker, Moderen mente, det var farligt nok for et Pigebarn at give sig i Lag med dem, men Komædie! det var nu rent galt og vilde volde hende mange Bekymringer. Fa-deren derimod sagde: „Lad Pige-barnet bare skrive Komædier, det har hun Greb paa, og Folk har ogsaa allerbedst af at se deres egen Taabe-lighed fremstillet paa Skuepladsen.“

Efter dette Sidespring vil vi atter vende tilbage til Henriettes Virksom-hed i København.

I 1858—59 udkom de første Hef-ter af hendes Hovedværk: „Esberns Skolehistorier“, hendes Smertes Barn, kalder hun det.

Det er heri, hun første Gang tager Ordet for, at Kvinden skal opgive sit ørkesløse Sommerfugleliv og blive et nyttigt Medlem af Samfundet.

Hidtil sad Døtrene hjemme i deres Forældres Hus og ventede paa et Ægte-skabstilbud; kom dette ikke, da var

det deres Lod at lade sig forsørge af Staten, Pension for Embedsmænds Døtre, eller senere, da denne Pen-sion var bortfalden, af Brødrene, for hvem de ofte var en tung Byrde. I denne Bog tager hun ogsaa, for første Gang herhjemme, Ordet for Fællesun-dervisning i Skolerne.

De første Hefter af hendes Bog blev særdeles rosende omtalt af Pres-sen; da mente man, det var Begyndel-sen til en lille vikt skreven, uskyldig Novelle, men da Skendensen traadte frem blev Bogen tiet til Døde.

Det var imidlertid gaaet, som man ventede, Heiberg var fratraadt som Teaterdirektør og Dorph var kommen i hans Sted.

Med god Haab indgav Henriette Nielsen nu sit ubetinget interessanteste Arbejde „To Forlovelser“, saavidt jeg ved under Titlen „2000 Daler“.

Det blev straks antaget, men — man havde gjort Regning uden — Heiberg, den almægtige Censor.

Dorph satte al sin Kraft ind paa at faa Stykket frem og havde allerede

begyndt at lade Rollerne udskrive, men Heiberg nedlagde sit bestemte Forbud, Christensen nægtede Penge til at be-tale Udskrifterne, og Forfatterinden fik Stykket tilbage med nogle beklæ-gende og undskyldende Ord fra Dorph.

Idéen i dette Stykke var den Gang ogsaa ny. Den var, at Manden ikke skulde behandle sin Hustru som et Legetøj, men hun skulde være hans Medhjælp, hans Kammerat. Hoved-rollen, som var meget vanskelig og fordringsfuld, var skreven for Fru Heiberg. Denne havde vel erklæret aldrig mere at ville spille i noget af Henriette Nielsens Stykker, men For-fatterinden mente at kunne lokke hende med den højest interessante Hovedrolle.

Ved Hostrups Hjælp sendte hun nu Stykket til Kristiania. Direktøren der skrev tilbage, at det var meget talentfuldt, og at det, med Undtagelse af „Drøm og Daad“, var ubetinget det bedste, der havde været indleveret i flere Aar, men det norske Publikum havde saa meget imod „Kvindeemancipationen“, at han ikke turde vove